

Жаштык бул - ЖИГЕР!

НУР

Студенттердин коомдук-маданий гезити

@oshsu.kg

www.oshsu.kg

№07 (220) 2023-жыл, октябрь

Гезит 1992-жылдан бери чыгат

oshmu.nur@mail.ru

Кыргызстан жана Россиянын ректорлорунун III форуму

2-бет

Ош мамлекеттик университетинин студенттик акыйкатчы аппаратынын жетекчиси Баястан Майрамбек уулунун студенттерге болгон кайрылуусу:

Урматтуу студент!

Модуль, экзамен учурунда окутуучулар тарабынан экзамен баасы үчүн акча, ошондой эле ар кандай белектерди талап кылуу фактыларын байкасаңыз же өзүңүз ушундай жагдайга кабылсаңыз, ОшМУнун акыйкатчы аппаратына кайрылып, өз укугуңузду корголушун талап кылыңыз.

Эскертүү! Арыз (фото, видео, аудиозапись) менен кайрылыңыздар!

Биздин дарек: ОшМУнун башкы имараты, 002-кабинет
@oshmu.akyikatchy.apparaty

oshsu.kg ишеним кутуча

Байланыш телефону: 0(3222)-5-62-42

Кыргызстан жана Россиянын ректорлорунун III форуму

Кыргызстан жана Россиянын ректорлорунун III форуму 13-октябрда Ош мамлекеттик университетинин базасында өттү.

Билим берүү жана илим тармагындагы эки өлкөнүн кызматташтыгынын негизги багыттарын, евразиялык интеграцияны өнүктүрүүнүн алкагында Кыргызстан менен Россиянын билим берүү тутумун биргелешип даярдоо жана интеграциялоо маселелерин талкуулоо жана Евразия экономикалык биримдигине бирдиктүү билим берүү процессин түзүү максатында уюштурулган форумга Россия Федерациясынын Илим жана жогорку билим берүү министри Валерий Фальков, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министри Догдуркүл Кендирбаева баштаган жетекчилер жана 80ден ашуун эки өлкөнүн ректорлору катышты.

Форумдун жыйынтыгында студенттердин жана окутуучулардын академиялык мобилдүүлүк чөйрөсүндө университеттер аралык долбоорлорду колдоого, жогорку билим берүүнүн биргелешкен билим берүү программаларын иштеп чыгууга жана ишке ашырууга, квалификацияны жогорулатуу программаларында кошумча кесиптик билим берүүгө, кесиптик кайра даярдоо программаларын, жаштар форумдарын, жайкы жана кышкы мектептерди жана башка иш-чараларды өткөрүүгө багытталган кызматташуу боюнча 50дөн ашуун документке кол коюлду.

Форумдун жыйынтыгында катышуучулар жетишилген макулдашууларды мындан ары практикалык жактан ишке ашыруу максатында Кыргызстан менен Россиянын ЖОЖ ректорлорунун үчүнчү форумунун резолюциясын кабыл алышты.

Учурда Ош мамлекеттик университети Россиянын 77 университети менен эки тараптуу түзүлгөн келишимдердин алкагында кызматташып келет. Алардын катарында: Москва, Санкт-Петербург, Борбордук Россия, Карелия, Урал, Сибирь, Татарстан, Башкыртстан жана Чувашиянын алдыңкы университеттери бар.

2019-жылдагы биринчи форумдун аянтында ОшМУ Россиянын 13 университети менен эки тараптуу келишим түзсө, экинчи форумдун жүрүшүндө М.В. Ломоносов,

И.М.Сеченов атындагы Биринчи Москва мамлекеттик медициналык университети жана Россия мамлекеттик гуманитардык университети менен келишимдерге кол коюуга жетишкен. Кыргызстан жана Россиянын ректорлорунун III форумунда ОшМУ Россиянын 1- университети менен келишимге кол койду.

2023-жылдын май айында ОшМУда Ломоносов атындагы Москва мамлекеттик университетинин Ломоносов атындагы борбору ачылып, анда 3 багыт боюнча биргелешкен билим берүү программалары ишке ашырылууда.

Муну менен катар ОшМУда орус жана евразиялык интеграция бөлүмү жана Түштүк Урал мамлекеттик университети менен биргеликте түзүлгөн орус тили борбору иштейт.

Жыл сайын ОшМУнун 100дөн ашуун студенттери жана окутуучулары академиялык мобилдүүлүк программаларына, эл аралык жайкы жана кышкы мектептерге катышып келүүдө.

Эки өлкөнүн жогорку билим берүү системаларын жакындатууда биргелешкен билим берүү программаларын ишке ашыруу маанилүү орунду ээлейт. ОшМУ Россиянын жогорку окуу жайлары менен 21 багыт боюнча кош дипломдуу билим берүү программаларын ишке ашырууга багытталган меморандумдарга кол койгон. Алардын ичинен 12 программа учурда ийгиликтүү ишке ашууда.

ОшМУнун маалымат борбору

“Ак-Буура” кампусунда заманбап окуу-лабораториялык корпусу пайдаланууга берилди

Бүгүн, 5-октябрь, Ош шаарынын күнүнө карата ОшМУнун медицина факультетинин окуу-лабораториялык корпусунун ачылуу аземи болду. Ага Ош шаарынын мэри Бакытбек Жетигенов баштаган вице-мэрлер, ректор Кудайберди Кожобеков, факультеттин профессордук-окутуучулук курамы жана студенттер катышты. Салтанатта калаа мэри Бакытбек Жетигенов окуу жайдын жалпы жамаатынын жаңы окуу-лабораториясынын ачылышы менен куттуктап, анда: “Өлкөбүздөгү алдыңкы жогорку окуу жайлардын сап башында турган, маданият менен көркөм өнөрдүн, тарбия менен таалимдин чордону болгон ОшМУ шаарды көрктөндүрүүдө, жашылдандырууда, социалдык жактан өнүгүүсүндө салымы зор экендигин белгилегим келет. Университет бир гана билим бербестен, Ош шаарынын көйгөйлөрүн чечүүдө, экономикасын көтөрүүдө негизги күч болуп келе жатат. Учурда Ош мамлекеттик университетинде окуу-өндүрүштүк комплекстердин, медициналык клиникалардын иштеп жаткандыгы мисал боло алат”, - деди. Жаңыдан пайдаланууга берилип жаткан “Ак-Буура” кампусундагы 5 кабаттуу окуу-лабораториялык корпусунда окуу-лабораториялар, окуу кааналары, лекциялык залдар, бешинчи кабатында заманбап китепкана, окуу залдары орун алган. Имараттын аянты 2008 чарчы метр, курулуштун жалпы сметасы 84 млн сомду түзгөн. Ошондой эле, “Ак-Буура” кампусундагы каралбай турган аянт толугу менен реконструкциядан өттү. Атайын веложол үчүн асфальт басылып, жол тамандар төшөлүп, аянттын бир капталы толук жашылдандырылды. Мындан сырткары унаа токтотуучу жай уюштурулган.

МОБИЛДҮҮЛҮК – МҮМКҮНЧҮЛҮК

Азыркы тапта билим алуу бир топ өнүккөн десек болот. Билимге ар кандай жолдор менен жетүүгө болот. Китеп окусаң да, адамдар менен сүйлөшсөң да, дүйнө кыдырсаң да ар кандай маалыматтарга ээ болосуң. Мына ошол маалыматтарды тактап, изилдеп өзүнө керектүүлөрүн сактап калган адам гана билимдүү болот. Биздин Ош мамлекеттик университети да өз студенттерине ар тараптуу жана керектүү билим берип келет. Алардын бири - академиялык мобилдүүлүк системасы. Мында студенттер ОшМУ келишим түзгөн мамлекеттерге барып, окуп келүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болушат. Дал ушул мүмкүнчүлүктү колдон чыгарбай, чет өлкөдө окуп жүргөн студенттерибиз менен баарлаштык.

Мен, Атыргүл Режевали кызы, Жалал-Абад облусунун Базар-Коргон районуна караштуу Кара-Жыгач айылында төрөлгөм. Азыркы учурда Ош мамлекеттик университетинин Жогорку эл аралык билим берүү бөлүмүндөгү программалык инженерия факультетинин студентимин.

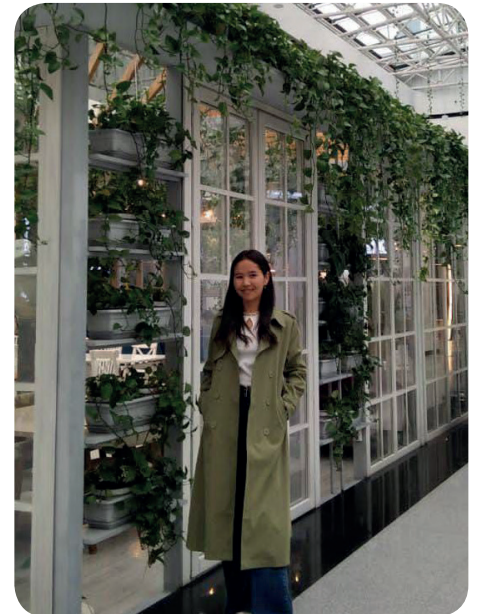
Учурда борбор калаабыз болгон Бишкек шаарындагы Кыргыз-Түрк Манас университетинде билим алуудамын. Бул жакка биздин университеттеги академиялык мобилдүүлүк программасы аркылуу келип олтурам. Өзүңздөр билгендей, бул программа аркылуу бир канча чет өлкөлөрдөгү жогорку окуу жайларда окуу мүмкүнчүлүктөрү каралган. Бирок мен алгач биздин өлкөдөгү окуу жайлар менен таанышуу, тажрыйба алмашуу максатында КТМУну тандадым.

ОшМУ менен КТМУ университетинин окшош тарабы көп. Жаңы чөйрө, жаңы достор менен тааныштым. Көпчүлүк студенттер

кыргыз болгону менен, баары бир өзүңдү чет жакта жүргөндөй сезет экенсин. Ал эми айырмачылыгы бул жерде 1 жыл түрк тилине даярдануу (hazırlık) курсун аякташат. Андан кийин гана өзү тандаган кесип боюнча билим алышат экен. Мага жакканы эки улуттун тең мугалимдери (кыргыз, түрк) аралашып, кадимкидей сабак беришет.

Мобилдүүлүк системасы ОшМУнун студенттери үчүн жакшы мүмкүнчүлүк деп айткым келет, себеби, бир гана Кыргызстандын ичиндеги университеттерге гана эмес, чет өлкөлөргө да чыгып билимибиздин жаңылануусуна, дүйнөгө болгон көз карашыбыздын өзгөрүүсүнө шарт түзүүчү жол десем болот.

Эгерде сиз башка жерлерде окууга, жер кыдырууга, жаңы тажрыйбаларга ээ болууга кызыксаңыз, биз окуп жаткан университет сизге жардам берет. Бул мүмкүнчүлүктү колдонуп калууңуздарды каалайт элем.

Мен, Эржан Бактыярбек уулу, жашым 19да. Ош облусунун Ноокат районуна караштуу Шаңкол айылынын кулунумун. ОшМУнун Тарых жана социалдык иштер факультетинин 2-курсунда билим алып жатам.

Азыркы учурда Казакстан Республикасынын Астана шаарындагы Л.Н.Гумилев атындагы Евразия улуттук университетинде академиялык мобилдүүлүк программасы аркылуу келип, тарых факультетинде 2-курста окуп жатам.

Адистигим тарых болгондуктан, коңшу элдердин жана башка улуттардын келип чыгышы, отурукташып калышы, азыркы абалы, атактуу азаматтары, тарыхый жерлери, каада-салттары мен үчүн өтө кызык.

Элибизде "Миң уккандан, бир көргөн артык" деген кеп сыңары, студенттик жашоомдо жаңы ачылыштарга сапар алууну чечтим. Буга чейин Өзбекстан Республикасында да болгонмун. "Студент" сөзүнүн мааниси талыкпай илим алуунун үстүндөгү адам дегендей, биз да жаңы билимдерди алуунун үстүндөбүз.

ОшМУ менен ЕНУнун окшоштуктары да, айырмачылыктары да бар экен.

Алгач, Астана тууралуу айта турган болсом, бул шаар менин көз карашымда бизден 5-10 жылга алдыда окшойт, ошол себептен билим берүүдөгү жетишкендиктери бир кыйла жогору. Сабактары ар түрдүү методдор менен өтүлөт, бири-бирине окшобойт, өтө кызыктуу. Мугалимдери, студенттери да бизди жакшы тосуп алды, ар дайым жардам берүүгө даяр.

Жаңы шаарга келип жаңы адамдар, жаңы достор менен таанышып күндөр кызыктуу өтүүдө.

Дагы бир эң маанилүү жагы жаңы ачылыш - бул студенттер үйү (жатакана) болду. Ошто өз үйүмдө тургандыктан, бул жакта студенттик күндөрдүн кызыгын

сезе баштадым. Жатаканада бизден башка ар улуттун өкүлдөрү жашайт. Мисалы: кыргыз, орус, өзбек, тажик, корей, кытай, украин, татар, казак, якут жана башкалар. Ар бир улуттун өкүлдөрү менен достошуу мага чоң стимул, чоң жетишкендик деп ойлойм. Себеби ар улуттун тарыхы, табияты, диний ишенимдери, улуттук тамак-ашы, маданияты мен үчүн жаңылык да, билим да болду.

Академиялык мобилдүүлүк системасы студент үчүн жаңы ачылыштар менен бирге өз мекениндин, ата-энеңдин жана жакындарыңдын кадырын билүүгө үйрөтөт экен. Бул программа менен келгенден кийин, сенин мойнуңда чоң жоопкерчилик пайда болот. Анткени, бул жакта өзүңдүн эле эмес, улутуңдун, университеттин жүзү болосуң. Ал эми эң пайдалуу бөлүгү студенттин өз алдынча калыптануусуна жакшы шарт түзөт.

Эгерде мүмкүнчүлүгүң болуп жатса, башка өлкө, башка шаарга чык. Жашоо аймагыңды өзгөрт. Дүйнө таанымыңды өстүр. Эң маанилүүсү тил үйрөн. Убактыңдын кайра кайтып келбесин түшүн. Максат коюуну жана ага жетүүнү үйрөн! Өз адистигиңдин эң мыктысы бол!

БИР СҮРӨТТҮН ТАРЫХЫ

Искусство, көркөм чыгармачылык – дүйнө таанымдын көркөм образдар аркылуу элестүү чагылдыруунун бир формасы. Сүрөт искусствосу да коомдук-тарбиялык мааниге ээ болуп, адамдын акыл-эсине, ой-сезимине, кыялына таасир этип, коомдук турмушта жана социалдык күрөштө айрыкча чоң роль ойнойт. Инсан коому менен кошо өнүгүп, анын материалдык өсүшүн чагылдырат, коомдук аң-сезимди калыпка салууга көмөктөшөт. Сиздер менен бөлүшүүчү сүрөт да, өзүнө бир канча мазмунду, бир канча тарыхты камтыйт. Картина аркылуу бекитилген окуя, жан дүйнө, сезим - ар бир эле адамдын кызыгуусун жаратат. Биздин “Бир сүрөттүн тарыхы” рубрикабызда дүйнөлүк сүрөтчүлөрдүн шедеврлери жана алардын тарыхы жөнүндө сөз болмокчу. Анда эмесе, алгачкы чыгарылышыбыз баарыңыздарга кызыктуу жана пайдалуу болот деген ишеничтебиз.

Илья Репиндин «Волгадагы баржа ташуучулар» деген картинасы - анын эң белгилүү шедеврлеринин бири. Сүрөттү тартуунун алдында сүрөтчү Нева менен Волга боюн кыдырып, баржа ташуучулардын портреттеринин жана алардын күжүрмөн эмгегинин көптөгөн алгачкы эскиздерин жасаган. Сүрөтчү биринчи жолу 1870-жылы баржа ташуучулар менен таанышып, үч жылдан кийин сүрөттү бүтүргөн.

Картинада чарчаган адамдардын тобу зор кыйынчылык менен баржаны жээкке алып чыгып баратканы чагылдырылган. Күн кайнаткан ысык бул адамдарга ырайымсыз. Дарыянын катуу агымы ишти ого бетер кыйындатат.

Он бир адам ийнин жана көкүрөгүн кесип турган боону катуу тартат. Бул адам чыдагыс оор эмгекти карап туруп, мындай жумушту өтө жакырчылыкта жашаган адамдар гана аткараары белгилүү болот. Бул алардын кийимдеринен да байкалат: жырттык, эскирген көйнөктөр, эскирген шым жана эскирген бут кийимдер. Бирок алардын барар жери жок, үй-бүлөсүн багуу үчүн тыйын табыш керек. Ошондуктан баржаны аркан менен сүйрөй беришет.

Тасмадагы ар бир каармандын өзүнүн мүнөзү бар. Кээ бирлери тагдырга моюн сунуп, айрымдары токтоо, кээси эмитен эле

сезондун бүтүшүн күтүп жатышат, бирок жок дегенде үй-бүлө кийим-кечек, курсактарын тойгузушат.

Репин картинанын композициясын ар бир каармандын түздөн-түз көрүүчүнү көздөй басып баратканын көрө тургандай кылып курайт. Фигуралар бири-бирин тоспойт. Бир ташуучу эс алганча тамеки күйгүзсө, калгандары макул болуп ишин аткара беришет. Бардык каармандар катуу чарчоодон тынчтып калышат.

Тике турган жаш ташуучу чарчагандыгынан, боону тагууга күчү калган эмес. Алдыңкы пландагы карыган баржа ташуучу гана өз ишин мыкты билет, күчүн туура колдонот. Анын көзүнөн чарчоо да, үмүтсүздүк да байкалат.

Сүрөттүн түсү жайдын ысык аптабын чагылдыргандыктан, фон ачык түскө боёлгон. Ал эми андагы баржа ташуучулардын фигуралары кара жумуштан чаң баскандай көрүнөт.

“Волгадагы баржа ташуучулар” деген картинаны бир убакта сынга алышкан сынчылардын аттары эч кимдин эсинде калган жок. Бирок бул улуу картинаны көптөгөн муундар изилдейт.

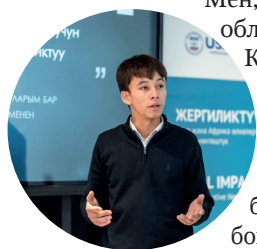
автору: Бахарева Д.С. © wm-painting.ru
сүрөтчү: Репин Илья Ефимович

СТАРТАП ДОЛБООРЛОРУ ИШ ЖҮЗҮНӨ АШЫРЫЛАТ

Жаштар бизнес паркынын кезектеги тренинги жыйынтыкталып, 40 катышуучуга сертификаттар тапшырылды. 5 күндүк тренингдин жүрүшүндө стартап долбоорлору бар катышуучулар рынокту туура анализдөө, атаандаштыкка жөндөмдүү товар же кызмат көрсөтүү секторун түзүүнү үйрөнүштү. Ошондой эле алар бизнес-турдун жүрүшүндө Ош шаарындагы алдыңкы ийгиликтүү ишканаларды кыдырып, таанышышты.

Жыйынтыгында студенттер өздөрүнүн бизнес идеяларынын үстүнөн иштеп, питчинг күнү өздөрүнүн долбоорлорун калыстарга жана потенциалдуу инвесторлорго сунушташты. Питчингдин жыйынтыгы менен STEM инновациялык колледжинин окутуучусу Рахима Ибрагимова жана студент Самарбек Закиров финалист деп аныкталды. Эми аларга бизнес идеяларын ишке ашыруу үчүн ар бирине 2000 АКШ доллардан грант берилет.

Жаштар арасында стартаптарды жана ишкерликти өнүктүрүү программасын ОшМУнун Бизнес-парки Ага Хан Фонду жана ЮСАИД менен биргеликте ишке ашырууда.

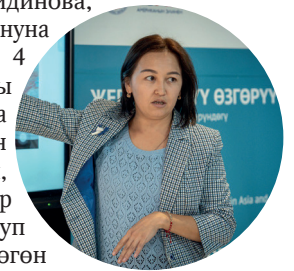
Мен, Закиров Самарбек Сталбекович, Ош облусунун Кара-Суу районуна караштуу Кенжекул айылында төрөлгөм. Ош мамлекеттик университетинин Стем инновациялык колледжинде авто электрик кесибинин 3-курсунун студентимин.

Өзүм буга чейин стартап сыяктуу же башка конкурстарга катышкан эмесмин. Бул боюнча досум аркылуу билип, маалымат алып, катышып көрүүнү чечтим. Ошентип бир жумалык тренинг болуп, жыйынтыгында 2000 АКШ доллар грант алдым.

Стартапка сунуштаган бизнес идеям бул Пластик эшик терезелерди жасап орнотуучу цех иштеп чыгуу. Мен бул бизнес менен 2020-жылдан бери алектенип келем.

Эми болсо дал ушул бизнесимди кеңейтип, Кыргызстандагы алдыңкы ишканалардын бири болуу.

Жаш студент досторума айтарым, бир иштин төбөсүнөн чыкпай калсаңар, болбойт экен деп таштап койбой, аягына чейин чыгууга аракеттенгиле жана талыкпай билим алууну биринчи орунга койгула деп кеңеш бермекмин.

Мен, Ибрагимова Рахима Салайдинова, 1991-жылы Ош облусунун Араван районуна караштуу Ак шар айылында төрөлгөм. 4 бир туугандын үчүнчүсүмүн. Азыркы учурда ОшМУда аспирантурада 3-курста окуп жатам. Мен жаштыгымдан план түзө берем. Бизнес идея деп план түзүп, менин колумдан эмне келет, аны кимдер менен кантип аткарам деп ойлонуп жүрүп, азыркы убакытка чейин көптөгөн иш-чараларга катышып жүрөм. Демилгелүү жаштар долбоорунда, «Агроайым» долбоорунда да катышып, окуп, билим алганмын. Андан кийин ОшМУда жаштардын Бизнес паркы ачылганын угуп өзүмдү сынап көрүүнү чечтим. Конкурстун шартына жашым, аспирантурада окуганым туура келди. Анан өтүмнө толтуруп баштадым. Чынында үч жолу толтуруп үчүнчүсүндө өтүп, окуп, 1-орунду алуу мага насип экен, кубанычтамын. Стартапка өзүмдүн кесибиме, кызыгуума, илимий изилдөө темама жакын теманы тандадым. Географиялык карта чыгаруу деп толтурдум. Буюрса, аппарат келип калса карта чыгарабыз.

Негизи адам баласына алдыга койгон максаттарын ишке ашырууда жашоого шык жана дем берет. Каалоолор максатты аныктайт. Максатка жеткенде ийгилик жана бактылуулук менен коштолот. Ошондо жашоодогу биринчи максатым бактылуу болуу, жашоодон өзүмдү жана өз ордумду табуу. Ал эми максатым жолундагы баскычтар, каражаттар алар көп десем да болот. Илим изилдеп, билим алып жаштарга билим, тарбия берип профессор даражасына чейин жетүү. Жаштар менен, студенттер менен иштөө - чоң кубаныч, себеби алар дайыма кызыгуу менен окуп, изилденип жүрүшөт. Жакынкы жылдарда китеп жазууну максат кылып жатам. Илимий борбор ачып, жаңылыктарды жаратабыз, кудай буюрса. Кудайдан төө сурасаң, жылкы берет дегендей жакшы ниет максат кыла берели.

Ушул убактан пайдаланып, ОшМУнун Жаштар бизнес паркы бул мыкты бизнес аянтча экенин баса белгилеп кетем. ОшМУда 5 күндүк Бизнес тренинг аябай жогорку деңгээлде өттү. Ушундай бизнес аянтчаны түзүп берген Ош мамлекеттик университетине жана Эрлан Камалов агай баштаган жалпы жамаатка, Искендер Кадыров агайга, Султан Рахманов агайга, Замир Дүйшеев агайга ыраазычылык жана алкыш! Бизнесин өнүктүрүп кетем деген студент, магистр, аспирантарга көпүрө болуп жүрө бериниздер. Ошондой эле STEM-инновациялык колледжинин жамаатына, директорубуз Абдылакимова Бегайым Кенжематовнага, Сатыбалдиев Байсал Салиевичке, Токтосунов Жумашбек агайларга терең ыраазычылык билдирем. ОшМУда окуп, ОшМУда иштегениме сыймыктанам!

Айзирек Гадаева

АБАЛЫҢ КАНДАЙ, МАГИСТР?

Магистр — бул илимий чыгармачылыктын методологиясына жана методикасына, азыркы маалыматтык технологияларга, ар түрдүү маалыматты анализдөө жана синтездөө көндүмдөрүнө ээ, илимий — изилдөөчүлүк милдеттерди өз алдынча чечүүгө, долбоорлорду иштеп чыгууга жана башкарууга жөндөмдүү, илимий — изилдөөчүлүк, талдоочулук жана педагогикалык ишмердүүлүккө даярдалган кеңири эрудициялуу адис. Мына ушул көрсөткүчкө ээ болуу үчүн окуусун чет мамлекеттен улантып келе жаткан студенттерибиз да арбын. Алардын бири ОшМУнун Кыргыз филологиясы жана журналистика факультетинин бүтүрүүчүсү Уулча Апсаматовадан маек алып, ал жайынан кабар алдык.

– Саламатсызбы, өзүңүз жөнүндө маалымат берсеңиз?

– Саламатсыздарбы. Аты-жөнүм Апсаматова Уулча Алмазбековна. 2001-жылы Ош облусунун Кара-Суу районунун Кожо-Келен айылында туулганмын. 2019-жылы ошол эле айылдын №34 С. Ибраимов атындагы орто мектебин бүтүрүп, Ош мамлекеттик университетинин Кыргыз филологиясы жана журналистика факультетинин Журналистика бөлүмүнө окууга тапшырдым. Кесибим журналист болгондуктан, 1-курсумдан тартып окуудан сырткары кошумча "ЭлТР" МТРКсынын "ЭлФМ" радиосунда даярдыкта жүрдүм. 2020-жылы радиого жумушка орношуп, бир учурда окуп да, жумушка да жетишип жаттым. 2022-2023-окуу жылында жогорку окуу жайды бүтүрүп, дипломумду колго алдым.

– Түркияга кандай программанын негизинде кеттиңиз, окуу мөөнөтү канча жыл, ушулар жөнүндө кененирээк айтсаңыз?

– Мен 4-курста окуп жатып аябай катуу ойлондум. Быйыл окуумду бүтөм, бирок дагы да билимимди жогорулатышым керек, эмне кылсам болот деп. Бир күн факультеттеги эжекелеримден журналистика бөлүмүн бүтүргөн бир кыздын Түркияга бекер окууга өткөнүн уктым. Ошол күндөн тартып кызыгуум күчөдү. Мугалимдерден тактап сураштырып, бул жакта окуп жаткан студенттер менен байланышып, "Turkiye burslar" деген программа бар экенин,

бул программа дүйнө жүзүндөгү бардык студенттер үчүн бир мүмкүнчүлүк экенин байкадым. Программанын инстаграм баракчасына катталып, даярданганча күзөтүп жүрдүм. 2023-жылдын февраль айында программага каттоо башталды. Мен да катталып, бардык тапшырмаларды аткардым. Негизи программа эки турдан турат. Биринчи он-лайн документтеримди жүктөдүм, экинчи турга өткөнүмдө Бишкек шаарында маектешүүгө бардым. Ал турдан дагы өтсөм, документ тууралайт элем. Мага да кудайым буюрган экен 1-2-турлардан өтүп, келип калдым. Негизи билишим боюнча "Turkiye burslary" программасы өзүнчө программа, университеттер менен эч кандай келишим жок. Бул жакка 2жылдык магистратурага окууга өттүм. Кыргызстанда жүргөндө ойлочумун мен түрк тилин жакшы билем, кыйналбасам керек деп. Бирок, учактан түшкөндө эле сөздөрүм жетпей баштады. Анын үстүнө магистратурада окуш үчүн тилди жакшы билүү керек экен. Ошол үчүн Одөн баштап тил үйрөнүп жатам. Программанын ичинде студенттер үчүн көп жакшы мүмкүнчүлүктөр каралган. Эң биринчи тилин билбей дегендер үчүн 1жыл тил үйрөтүшөт. Мындан сырткары, окуун бекер, бул жакка келген жана кайткан билетинди, жатакананды, эки маал ысык тамагыңды камсыздап берет жана студент үчүн ай сайын стипендия төлөнөт.

– Окуу процесси кандай экен, кыйынчылык болгон жокпу?

– Негизи бардык нерсе кыйынчылыксыз болбойт. Учактан түшкөн учурдан баштап кыйынчылыктарга туш болдук (күлүп). Мени менен кошо ушул программа аркылуу Бишкек шаарынан келген эки кыз, бир бала да бар болчу. Төртөөбүздүн тең бара турган шаарыбыз бир, бирок келген күнү аба ырайына байланыштуу учак учпай, 8-9саат аэропортто кезек күттүк. Мындан сырткары, жатаканага жайгашууда, окууга катталууда көп эле кыйналдык, эки жакка убара болдук. Азыр баары жакшы, акырындан көнүшүп келе жатам. Окуум да өз жолунда. Негизи бул жакта студенттер

үчүн бир топ жеңилдиктер каралып, окуу үчүн мүмкүнчүлүктөр түзүлгөн. "Студент" деген картан болсо, автобуста, тамактануу жайларында, окуунда, айтор бардык жерде сага арзандатуу, өзгөчө көңүл бөлүү болот.

– Алдыдагы пландарыңыз?

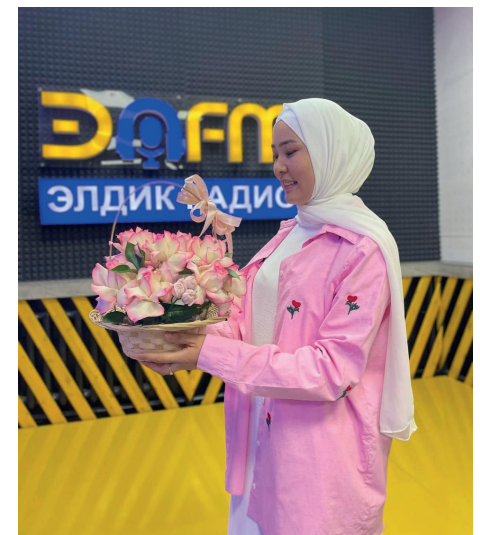
– Бул жактан жакшы билим алып, ошол билимдеримди Кыргызстанда жумушумда пайдалануу. Дагы да изилденип, эң негизгиси токтобой өзүмдү өнүктүрүп, элим үчүн аз да болсо пайдамды тийгизүү.

– Студент досторго кеңешиңиз?

– Биринчи жаратканга жана өзүңүзгө ишениңиз. Сиздин колунуздан баары келерин унутпаңыз. Дайыма алдыга койгон максатыңыз болсун. Көп кыялданып, ошол кыялга жетүү үчүн аракет кылууну токтотпонуз.

– Маек куруп бергениңиз үчүн чон рахмат! Ийгилик каалайбыз!

– Рахмат, бар болуңуздар!

С. Маматкары уулу

ОшМУда “Өзбек тили жана маданияты” борбору ачылды

ОшМУнун Кыргыз филологиясы факультетинде “Өзбек тили жана маданияты” борборунун расмий ачылышы болду. Ага Өзбекстандын Билим берүү жана илим министринин биринчи орун басары К.Каримов, Өзбекстандын Кыргыз Республикасындагы Атайын жана Ыйгарым укуктуу элчиси Х.Мирзахидов, А.Навои атындагы Ташкент мамлекеттик өзбек тили жана адабияты университетинин ректору Шухрат Сирождидинов жана Кыргызстандын Билим берүү жана илим министринин биринчи орун басары У.Усеков, Кыргыз Республикасынын Өзбекстандагы Атайын жана Ыйгарым укуктуу элчиси М.Жаманбаев, ОшМУнун ректору Кудайберди Кожобеков баштаган структура жетекчилери, окутуучулук-профессордук жамаат жана студенттер катышты.

Борбор материалдык-техникалык каражаттар менен жабдылып, өзбек тилине, адабиятына, тарыхына, маданиятына байланышкан көркөм, илимий адабияттар жана макалалар коюлган.

Иш-чаранын алкагында А.Навои атындагы Ташкент мамлекеттик өзбек тили жана адабияты университетинин ректору Шухрат Сирождидиновго “ОшМУнун ардактуу профессору” наамы тапшырылды. Ошондой эле тараптар бир тууган элдердин кызматташтыгын өнүктүрүүдө борборлорду ачуу чоң роль ойной турганын жана анын маанилүүлүгүн белгилешти.

Ал эми жакынкы күндөрү А.Навои атындагы Ташкент мамлекеттик өзбек тили жана адабияты университетинде “Кыргыз тили жана маданияты” борбору ачылат. Бул иш-аракеттер Кыргыз Республикасы менен Өзбекстан Республикасынын ортосунда дипломатиялык мамилелердин түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын кеңири белгилөө боюнча биргелешкен иш-чаралардын алкагында жүзөгө ашууда.

Бүгүнкү күндө ОшМУ Өзбекстандын 40ка жакын ЖОЖдору менен кызматташып келет.

Кыргыз филологиясы жана журналистика факультетинин деканы, ф. и. к., доцент Нурмамат Турганбаев:

Бүгүнкү дүйнөлөшүү, ааламдашуу процесси жүргүзүлүп жаткан мезгилде бизге окшогон майда улуттун өкүлдөрү көмүскөдө калбоо үчүн өзүнүн келечек тагдырына жол салуу камында отурат. Ошондой камылгалардын бири - мына бүгүнкү түрк дүйнөсүнүн биригүүсү, айрым учурларда айтылып жатпайбы мунун саясий да мааниси болушу мүмкүн, түрк тилдүү элдер өзүнчө бир чоң державаны түзүүнү көздөп жаткан мезгили. Бул – биздин түрк тилдүү элдерибиздин өтө чоң келечеги. Бул мезгилге чейин, билесинер, СССР деген империянын курамында 73 жыл жашадык, бирок, тилекке каршы, кыргыз тили менен орус тили, орус тили башка тилдер менен салыштырылганы менен, түрк тилдерин бири-бирин салыштырган учур болгон эмес. Айталы, кыргыз тили менен өзбек тилин, кыргыз тили менен казак тилин салыштырып, же болбосо ошол тилдердин грамматикасын салыштырып жазган эмгектер болгон эмес. Азыркы “Өзбек тили жана маданияты” борбору, андан мурун “Казак тили жана маданияты” борбору ачылган убакта, буларды ачуунун максаты - ушул түрк тилдүү элдердин маданиятын жакындатуу, бири-бирине болгон карым-катнашын, алакасын бекемдөө болгон. Бул борбор быйылкы жылы 3-октябрда ачылды.

Өзбекстандын борбору Ташкент шаарындагы Навои атындагы башкы мамлекеттик Өзбек тили жана адабияты университети менен биргеликте ачылып олтурат. 6 ай мурун ректорлордун өздөрүнчө келишимдери болгон экен, ошол ишти этегине чыгарып, биз камылга көрүп борборду ачтык.

Борбордун иши мындан кийин да акырындап улана берет, октябрь айынын этегинде, буюрса, Ташкенттеги Өзбек тил жана адабияты университети “Кыргыз тили жана маданияты” борборун ачуунун камында турушат. Эске сала кетсек, Астанадагы Евразия улуттук университетинде “Кыргыз тили жана маданияты” борборун ачып келгенбиз.

Бул борбордун ачылуусунун негизги максаты - ушул эки элдин келечегинин бирдиктүү жолун аныктоо, илимдер системасында болобу, соода-сатык системасында болобу, бардык тармак боюнча элдерди бириктирип, маданияттарын жакындатуу.

Аниель Куламжанова

–Саламатсызбы?

–Саламатчылык.

–Эльнура ким?

– Эльнура Айбек кызы Кыргыз-Кытай факультетинин 4-курсунун студенти, ошол эле учурда котормочу жана мугалим.

–**ОшМУнун Кыргыз - Кытай факультетине кантип тапшырып калдыңыз?**

–Мен Ош облусунун Ноокат шаарынын Н.К.Крупская орус орто мектебин аяктаганмын. Аяктагандан кийин 2020-жылы ОшМУнун Кыргыз - Кытай факультетине тапшырганмын. Негизи кичинекей кезимен эле тилдерге кызыгам. А кытай тилин тандоо себебим кытай тили азыркы учурда абдан популярдуу болуп жатат. Биздин мамлекетибиз менен Кытай мамлекетинин өз ара мамилелери аябай тыгыз жана жакшы болуп келе жатат. Ошол үчүн кытай тилин тандап калдым.

–**4 жыл ичинде жетишкендиктериңиз?**

–Мен биринчи курсту абдан катуу аракеттенип, кытай тилине гана басым жасадым. Себеби биринчи курста эң башкысы базалык деңгээлди түзүп алышыбыз керек. Ошол үчүн мен кытай тилине басым жасадым. 2- курстан өз күчүмдү сынап көрүү максатында жеке менчик мектепте мугалим болуп кошумча сабак берип жүрдүм. 3-курстан баштап өзүмдү-өзүм каржылай баштадым. Андан кийинки эң чоң аткарган ишим, кытай мультфильмин кыргыз тилине которуп чыгуу болду. Мультфильм 52 бөлүмдөн турат жана бул Кытайдагы абдан кызыктуу жана жаш балдар жакшы көргөн мультфильм. Биздин кичинекей досторубузга да абдан жагыптыр.

3- курста биздин факультетте бир жылга же болбосо жарым жылга Кытайга барып окуп келүү мүмкүнчүлүгү берилет. Меники бир жылдык болчу. Бирок пандемияга байланыштуу мен жарым жылын онлайн окудум. Андан кийин группалаштарым менен жарым жыл Кытайда окуп келдим.

Ал жактан дагы көптөгөн чет мамлекеттен келген достор менен таанышып, шандуу күндөрдү өткөрдүк. Кытай эли негизги кандай экенин барып түшүндүм. Ал жактан дагы көптөгөн кытай досторумду таптым. Азыркы учурда да аябай жакшы мамиледебиз. 2-курста баштагам, азыркы учурда 2 жыл болуп калды.

–**Котормочу болуп канча жылдан бери алектенесиз?**

МЕН СТУДЕНТМИН

Студент — бул өмүрүнүн эң кызыктуу, маанилүү жана шаңдуу мүнөттөрүн окууга да, жумушка да арнап жашап жаткан адам десек болот. Себеби бул куракта жаш студент — жаңы чөйрөгө аралашып, жаңы досторду таап, жаңыча ой жүгүртө баштайт. Дүйнө таанымы кеңеет. Дагы да мыкты максаттарды коюп, ага карай жол салат. Өз келечегин курат. Дал ушундай аракетчил студенттердин бири, Кыргыз-Кытай факультетинин 4-курсунун студенти Эльнура Айбек кызы “Мен студентмин” программасынын кезектеги коногу болду. Мында биз студенттердин жетишкендиктери, окуудагы ийгиликтери жөнүндө сөз кылабыз.

Алгач кытай компанияларында иштеп баштагам. Алар электромобил жана машиналардын запчастын саткан компанияларды иштетишет. Кээде сабак учурунда котормочу издеп калгандар болот.

–**Окуу менен жумушту айкалыштыруу кыйынчылык жараттыбы?**

–Студентке иштөө кыйынчылыгы болот, албетте. Бир эле убакта окуп жана иштеп да жетишиш керек. Аябай чарчайсың, иштегил да, окугуң да келбей калган учурлар болот.

–**Тандаган кесибинизге өкүнбөйсүзбү?**

–Тандаган кесипке эч кандай өкүнүч болбоду. Себеби ушул кесип аркылуу чоң жетишкендиктерге жеттим. Ушул кесиптин артынан көптөгөн сонун инсандарга жолугуп, алардан көптөгөн маалыматтарды үйрөнүп, чет мамлекетке дагы чыгып, алардын жашоосун көрүп келдим. Болгону мен кытай тилин эртерээк баштабаганым өкүнүп калдым.

–**Кытайда студенттерге түзүлгөн шарттар кандай?**

–Ушул суроону биздин факультеттин студенттери да көп берет. Шарттар жакшы. Кытайлар өзү негизи аябай чынчыл, сөзүндө турган, ар бир нерсени өз убагында аткарган адамдар жана чет мамлекеттен келген студенттерди абдан жакшы көрүшөт. Мугалимдер сабагын өз убагында өтүшөт. Жана биз жакта мусулман ашканасы бар болчу. Ошол үчүн мен тамактан кыйналган жокмун. Бул ашкана ар бир эле шаарда, Кытайдын ар бир университетинде болот. Андыктан Кытайга бара жаткан студенттер эч качан кыжаалат болбой эле барсаңыздар болот.

–**Эң чоң кыял же максатыңыз?**

–Менин максатым - келечекте элге мындан дагы чоң бир багытта салым кошуп, жардам берип, элимдин, мамлекетимдин өнүгүшүнө салым кошуу.

–**1-курстарга кандай кеңеш бересиз?**

–Азыркы окуп жаткан студенттерге жана эми эле өз жолун баштап жаткан 1-курстарга кааларым: жолуңуздарда кандай бир кыйынчылык болбосун, бул, албетте, ар бир адамда болот, бирок буга эч качан өкүнбөй, өз тандоонуңга бекем туруп, кандай гана кыйынчылыкка жолукпаңыз, аны жеңгенге аракет кылыңыз. Ар бир баштап жаткан ишиниздер ийгиликтүү болушуна тилектешмин!

ЭТИМОЛОГИЯ

Этимология – (грек сөзү “ετυμολογία” – “чындык” жана “logos” – “илим”, “окуу”) сөздөрдүн чыгыш тегин, анын кайсы тилдерден кабыл алынгандыгын тарыхый жактан изилдейт. Күнүмдүк жашообузда колдонуп жүргөн сөздөрүбүздүн түпкү тегине маани бере бербейт экенбиз. Биз пайдаланып эле жүргөн айрым сөздөрдүн тарыхына көз жүгүрттүк, балким сизге да кызыктыр.

ТАМГА

Байыркы түрк тилинде там этиши болгон. Ал "күй" маанисин берген. Азыркы отту тамыз деп колдонулган тамыз этишинде уңгусу алигиче сакталган. Мына ушул уңгуга -га мүчөсү жалганганда, жаралган тамга сөзү "күйүк" дегенге жакын маани берген. Анткени байыркы түрктөр малына ысык темирди басып, терисин күйгүзүп белги салган. Ар бир уруунун өзүнчө белгиси болгон, аны тамга деп атаган. Кийин ар кандай тамгалар жазуудагы белгилерге карата колдонулуп, жалаң эле малга басылган белги эмес, жазууда пайдаланылган белги маанисин да берип калган.

А а	И и	П п	Ч ч
Б б	Й й	Р р	Ш ш
В в	К к	С с	Щ щ*
Г г	Л л	Т т	Ъ *
Д д	М м	У у	Ы ы
Е е	Н н	Ү ү	Ь ь*
Ё ё	Ң ң	Ф ф*	Э э
Ж ж	О о	Х х	Ю ю*
З з	Ө ө	Ц ц*	Я я*

ЖУУРАТ

Кыргызча жуурат сөзү байыркы түрк жазууларында йогурат//йограт түрүндө болгон. Бул сөз йогур+т бөлүктөрүнөн куралган. Йогур уңгусу азыркы жуур этишке туура келет. Ага зат атооч жасоочу -т мүчөсү кошулуп, йогурт сөзү келип чыккан. Ал кезде йогур этиши "коюу кылуу" маанисин берген. Сүтгү коюу кылуу үчүн ага уютку куюп, уютуу керек. Уюган соң, коюлуп калган сүт тамак йогурт (жуурат) аталган.

ТЫЙЫН

Байыркы түркчө тегин сөзүнөн келип чыгат да, тек+ин бөлүктөрүнөн турат. Мындагы тек уңгусу азыркы кыргызча чек "катуу нерсени четинен майдалоо" маанисиндеги сөзгө туура келет. Анткени байыркы акчалар алтын, күмүш сыяктуу баалуу металлдардан тай туяк түрүндө куюлуп, чоң нарктагы сомду майдалоо үчүн аны наркына туура келген тыйындардын санына жараша бөлүктөргө майдалап чегүүгө туура келген. Ушундай себептен тегин сөзү келип чыккан. Ал "сомдун чегиндиси (майдасы)" деген маани берет.

ДАРБЫЗ

Иранча харбозе сөзү "коонду" туюнтат. Ал сөз кыргыз тилине кабыл алынганда, башкы "х" тыбышы "д" тыбышына алмашып, мааниси да өзгөрүп, коонду эмес, ага окшош келген башка бакча өсүмдүгүн билдирип калган.

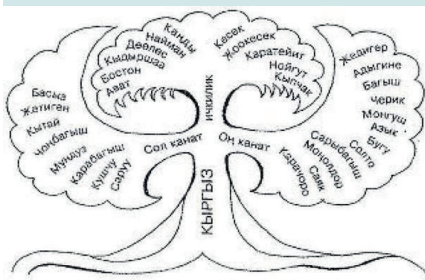
ИДИШ

Байыркы түрк тилинде иди этиши "жый" маанисин берген. Ага зат атооч жасоочу -ыш мүчөсү жалгануудан идиш сөзү келип чыккан. Алгачкы идиш сөзү "буюм- тайымды, тамак-ашты чогултуп, жыйнап салуучу буюм" маанисиндеги сөз болгон. Азыр иди этиши унутулуп, андан жасалган идиш сөзү гана калган.

(Сүрөттөр интернеттен алынды)

САНЖЫРА

Кыргыз элинин тегі. (Санжыра боюнча)

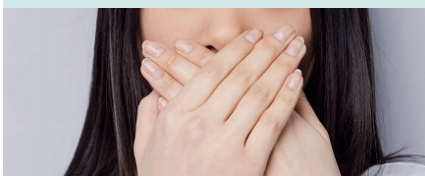
Арабча "шажра" сөзү "дарак" маанисин берет. Ал "элдердин, уруулардын дарак сыяктанып бутактап бөлүнүшү жөнүндөгү маалымат" деген маанини да берет. "Ш" тыбышы "с" тыбышына алмашып, ша бөлүгүнөн кийин "н" тыбышы кошулган: шажра-санжыра.

БАЙПАК

Иранча "пай" сөзү кыргызча "бут" маанисин берет. Ошол сөзгө кап сөзү тамгаларын пак түрүнө өзгөртүп жалганышынан байпак сөзү келип чыккан. Сөзмө-сөз ал "буттун кабы" деген маанини билдирген.

ЫКТЫТ

Байыркы түрк тилинде ык тут түрүндө айтылган тизмек кийин биригип, ык тут - ыктыт//ыткыт болуп кеткен. Анын ык деген биринчи сөзү киши ыктытканда чыккан дабышты туураган сөз болсо, тут "карма" маанисинде азыр деле айтылган сөзгө туура келет.

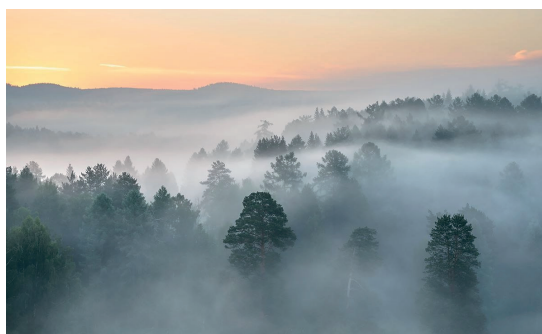
(Сүрөттөр интернеттен алынды)

МАНЖА

Колдун же буттун салаа-салаа болуп турган бөлүктөрү манжа делет. Бул сөз иранча панч "беш" сөзүнөн келип чыккан. Ошондуктан кээде анын кыргызча котормосун дагы кошуп, беш манжа деп да коёбуз. Ал эми кара манча калды деген учурда да ошол эле панч сөзүнүн "ч" тыбышы менен айтылган вариантын колдонобуз. Иранча "п" тыбышы "м" тыбышына өтүп кабыл алынган.

ТУМАН

Жер үстүн каптап кала турган туман сөзү ту+ман бөлүктөрүнөн турат. Анын ту уңгусу "жап, капта, бүтө" маанисин берген. Ага этиштен зат атооч жасоочу -ман мүчөсү уланып, туман "каптап, жаап калуучу" деген сөз келип чыккан.

МАЙРАМ

Азыркы кыргызча майрам сөзү Махмуд Кашгаринин "Диван лугат ат-түрк" китебинде байрам түрүндө айтылган. Ушундай түрү көпчүлүк түрк тилдеринде азыр да колдонулат. Бул сөз монголчо баярын "1) салтанаттуу, шаңдуу; 2) кубанычтуу, шайыр" маанидеги сөзүнүн аяккы "н" тыбышы "м" тыбышына алмаштырып кабыл алынган эсептелет. Анткени монгол тилинде баяр сөзү өзүнчө туруп, "1) сүйүнүч; 2) учурашуу; 3) майрам, салтанат" маанисин берет.

ЖАЛГАН

Калп, төгүн сөздөрүнө маанилеш болгон жалган сөзү жалга+n бөлүктөрүнөн куралган. Анын жалга уңгусу "ула, кош" деген мааниде азыр да өзүнчө сөз катары колдонулат. Алгачкы жалган сөзү бирөөнүн сөзүн өз калыбында өзгөртүүсүз айтпай, ага дагы башка сөздөрдү кошуп, улап айтканына карата гана айтылган. Кийин ал мааниси кеңип, "туура эмес, калп айтылган сөз" деген маани берип калган.

Сейдакматов К. Кыргыз тилинин кыскача этимологиялык сөздүгү. Ф., 1988.

СЫР-СЫЯ

Сыр – бул адамдын эч кимге айта албаган сөздөрү, сезимдери. Сиздин да эч кимге айтпаган сырларыңыз бар экени анык. Бирок ошол сыр сиздики экенин эч кимге билгизбестен, элге жарыя кылууга эркиңиз жетет беле? Сыр башка бирөөгө айтылса, сыр болуудан калат да дейт чыгарсыз. Бирок жан дүйнөңүздү уйгу-туйгу кылып жаткан маселени сыртка чыгарсаңыз, башка бирөө окуп алып таасирленсе жакшы нерсе го ээ? Дал ушул маселени чечүү үчүн бизде **СЫР-СЫЯ аттуу рубрика ачылды. Мында сиз кимдир бирөөгө айткыңыз келген сөздөрдү, билдире албаган сезимдериңизди жазсаңыз болот. Сиздин ким экендигиңиз анонимдүү түрдө сакталышына кепилдик беребиз.**

Анда эмесе сиздер үчүн кезектеги сыр катты тартуулайбыз.

Эң алгач шаарга келгенде, жогорку окуу жайдын астанасын аттап киргендеги бийик максаттар дагы да болсо ордундалдыбы же шаардын агымы менен жуурулушуп кеттиби?

"Студент" статусун алганда, анчейин кубанганым эсимде жок, балким бул туризм жаатында окуйм деген кыялдардын аягына чыгып жаткан мезгили болгон үчүндүр.

Кыял "кыял" боюнча кала берди, мен мага деген ишеним жана максаттар менен бирге кеттим ...

Сабактар башталды, өзүң таанып билбеген чөйрө, бейтааныш адамдар...

Андан бери 4 жыл өттү, максаттардын артынан түшкөн мен, бир аз да болсо жол жүрүп койгон өңдөнөм...

Эн алгачкы махабатымды ОшМУдан таптым. 3-курс убагым, башкы имаратка бир иш-чара болуп барып калгам.

Колуна ак барагын алып, чачын узун кылып өрүп, классикалык форманы жараштырып кийген кыз мени эле эмес катарлаш жигиттердин да көңүлүнө жагып турган...

Иш-чара болуп жатат, бирок оюм ошол кызда, оюмда азыр барып номерин алып жакындан таанышам деп баатыр болуп турганымчы. Иш-чара бүттү, араңдан издеп таптым, бирок жанында бир жигит сөз салып турганбы, каш кабагы менен эле жолуна салганын көрүп, андан ары кадам жасай албай калдым.

Арадан 2жума өткөндө ал кыздын атын, 1-курстун студентти экенин билдим. Демек, азыр сүйүүгө убактысы жок окуйм деген кыздардан экен дедим, сүйүнүп. Аны көрүш үчүн маданий, спорттук, социалдык иш-чаралардын баарына

бара бердим, себеби жок эле башкы имаратка барып алам, издегеним бир инсан.

Менин кубанганым, азыр биз бир да болсо тааныштыз. Ал мени тааныйт, аз убакыт болсо да жанында ээн эркин жүрө алам. Бир жолу:

- Жигитиң барбы ?
- Жигиттин кереги барбы?
- Жок эми жактырганың барбы?
- ...

- Ыңгайсыз суроо берсем, кечир
- Сиздин сүйлөшкөн кызыңыз бар болсо керек э?
- Жоооок (чочуп кеттим). Актанып кирдим. Күлүп жиберди...
- Сиздей окуган, классикалык форманы такыр үстүнөн түшүрбөгөн, келишкен жигиттин кызы жок экендиги таң калыштуу...

Аман болуңуз деп сабагына шашып кирип кетти. Менин абалымчы сүйүктүү инсаны жанымда турса айта албай, сезимдерди билдире албай миң түйшөлүп жүргөнүм.

Убакыт өтө берет экен, мен учурда магистратурага тапшыргам, ал да 1-2 жылда окуусун бүтүрөт. Окуусун бүтсө, сезимдеримди айтам го деп ойлочумун. Кеч калып калчудай бир сезим тынчтык бербей келүүдө.

Сүйүүмө себепчи ушул журнал болсун.

Кара көз, узун чач, жайдары мүнөз, жаркылдак кыз сага агаң Байжигит ашык...

Октябрь жөнүндө эмнелерди билесиз?

Октябрь – «octo» латын сөзүнөн алынып, бизче которгондо «сегиз» дегенди билдирет, себеби октябрь алгачкы жылдын сегизинчи айы болгон. Рим календарынын кирүүсү менен баары өзгөрүп, июль жана август айлары кошулгандан кийин онунчу катарга түшкөн деп айтсак болот.

Октябрь айында төрөлгөндөр акылдуу деп эсептелишет жана адатта көптөгөн жетишкендиктерге жетишет. Бул адамдар - улуу жана кайталангыс харизмасы жана табигый магнетизми менен боорукер жана сүйкүмдүү инсандар. Күздүн экинчи айында төрөлгөн жигит да, кыз да "эл сүйүктүүлөрү", алар тез эле популярдуулукка ээ болот жана ошону менен бирге өздөрүнүн тааныш инсандарынын артында турган күйөрмандарды топтой алышат.

Октябрь айында төрөлгөн таанымал инсандар:

ПЕЛЕ - Футбол падышасы. "Пеле" деген каймана ат менен белгилүү бразилиялык Эдсон Арантес до Насименту дүйнөнүн үч жолку чемпиону болгон жалгыз оюнчу. Ал төрт дүйнөлүк футбол чемпионатына катышкан. "Мыкты" деген сөз анын тагдырында негизги нерсе.

МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ - Михаил Юрьевич Лермонтов көп жагынан таланттуу болгон, бирок ал жазуучу, акын, драматург жана сүрөтчү катары белгилүү. Ал чыгармаларын өзү иллюстрациялаган.

БИЛЛ ГЕЙТС- Майкрософттун негиздөөчүлөрүнүн бири, ишкер, коомдук ишмер жана рекорддук филантроп Уильям Генри Гейтс III он алты жолу планетанын эң бай адамы болгон.

ХРИСТОФОР КОЛУМБ- 1492-жылы европалыктар үчүн Жаңы дүйнөнү ачкан италиялык испан деңиз саякатчысы.

КЫЗЫКТУУ МАЙРАМДАР:

Октябрдын биринчи күнү улуттук үйдө жасалган момпосуй

күнү, бул майрам айрыкча момпосуйду жакшы көргөндөр үчүн.

Үй-бүлөңүз жана досторуңуз үчүн жагымдуу нерсе уюштуруңуз, "Жакшы нерсе кыл" аттуу майрам 5- октябрда белгиленет.

Бүткүл дүйнөлүк жылмаюу күнү жыл сайын октябрдын биринчи жумасында белгиленет. Бул сонун шылтоо досторуңузга, үй-бүлөңүзгө жадакалса кокустан жолуккан адамдарга да жылмаюуңузду арнасаңыз болот.

Жан-жаныбарларды сүйгөндөр, унутпаныздар, 15- октябрь - бүткүл дүйнөлүк жаныбырлар күнү!

Ал эми 28- октябрь - Шириндиктер күнү, бул күндү календарыңызга белгилеп алыңыз, анткени түрдүү шириндиктерди даамдоого жакшы мүмкүнчүлүк.

А СИЗ БИЛЕСИЗБИ:

Турмалин жана опал – октябрь айынын расмий таштары.

Шекспир октябрды эч качан айткан эмес: пьесаларында да, сонеттерде да.

Немис жана голланд тилдеринде октябрь «октобер», италянча «оттобре» деп аталат, турк тилинде «Окетоп», корейче «Сивеол».

БИЛБЕСЕК БОЛБОС

Тезис - лекция, доклад, сочинение, билдирүү жана башкалардагы негизги ойду, мазмунун кыскача (1-2 сүйлөм менен) берген жобо, жазуу.

Түзүлүшү: Планга салыштырмалуу бир аз кең, тексти болсо түшүнүктүү, кыскача, мазмундуу болот.

Тезисте теманын максаты, милдети, түзүлүшү, натыйжа ж.б.у.с. кыскача берилет. Кээ бир фактылар, аттар, цифралар, далилдөөчү маалыматтар менен коштолот.

Доклад - мектеп, университет, конференция, симпозиумдарда кеңири пайдаланылат.

Алгач тема терең, ар тараптуу үйрөнүлөт. Максаты: ой сөздүн багыты, планы болот. Доклад угуучулар окуусу үчүн эмес, автордун (доклад жазган адамдын) өз оозунан угуу үчүн жазылат. Ошол үчүн доклад аудиторияга, угуучуларга түз кайрылып, жандуу, оозеки кепке, (речке) жакын, ырааттуу, кызыктуу болуусу керек.

Реферат - берилген бир тема боюнча жазылган кыскача илимий эмгек. Реферат - окуучу, студенттерде илимий стилди калыптандырууда чоң роль ойнойт. Ал илимий маалыматтарга негизделгени, так жана анык тил менен жазылышы менен айырмаланат. Жазган адам өз оюн, пикирин далилдөө үчүн түрдүү китеп, адабият, гезит, монография жана башкалардан цитата келтирсе, пайдаланылган булактын аты, жылы, бети көрсөтүлөт.

Башка бирөөнүн ой-пикири, сөзү колдонулса да, анын аты-жөнү жазылуусу керек.

Реферат жазуу планы:

1. Киришүү
2. Негизги бөлүк
3. Жыйынтык, корутунду бөлүгү

Курстук иш - студенттер үчүн өз алдынча билим алуу, иликтөө жана ошолордун негизинде илимий стиль менен жазылган эмгек.

Аны жазууда:

1. Теманы тандоо
2. Максатты аныктоо,
3. План түзүү,
4. Адабияттарды чогултуу жана тандоо,
5. Интернет маалыматтарын үйрөнүү,
6. Башка курстук иштер менен таанышуу,

7. Илимий жетекчиден консультация алуу,

8. Жазуунун стиль методдорун өздөштүрүү

Жана башка ушул сыяктууларды билүү керектелет. Курстук иштин аягында пайдаланылган адабияттар, аты, автору, чыккан жылы, шаары, бети ж.б. тизмектешип берилет.

Квалификациялык иш - студенттердин окуу жайды бүтүрүү алдындагы жыйынтыктоочу чакан, илимий иш болуп эсептелет.

Мында алгач илимий жетекчини тандап алуу маанилүү. Дагы бир жакшы жолу теманы 2-3 жыл илгери алып, ал боюнча реферат, курстук иш, илимий доклад, макала жазып иликтеп жүрүп, анан ошолорду тереңдетип, дипломдук иш жазса сонун болот.

Структурасы:

Мазмуну

Киришүү

Негизги бөлүм (3-5 баптан турушу мүмкүн)

Корутунду

Библиография

Тиркемелер

Квалификациялык иштин орточо көлөмү 60-80-90 бетке чейин болсо жетиштүү деп эсептелет. Аны жыйынтыктоодо сунуштар берилсе жакшы болот.

Рецензия - (Латын тилинен карап чыгуу, үйрөнүү) - илимий, көркөм ж.б. чыгармаларды сынчыл баалоо. Кээде рецензия - пикирдин синоними катары айтылат. Бирок андан айырмаланып, илимий ишке же чыгармага деталдык анализ берилет. Мында жеке мамилени билдирүү зарыл эмес, ал эми пикирде бул нерсе эң маанилүү.

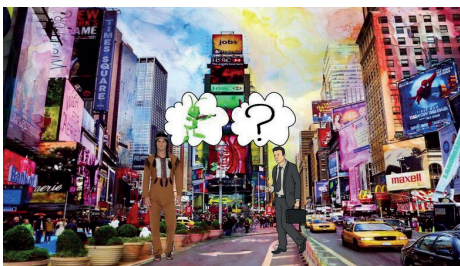
Проект - Алдыга коюлган максат, милдеттерди ишке ашырууга жарамдуу модель, мүнөз, касиеттеринин, бүткөрүлүүчү иштердин жалпыланган, болжолдуу эсептелген бүтүндүгү.

Бүткөрүлүүчү иштердин проектилөөнүн, аткарууну пландаштырган чийме, таблица диаграммалар менен тастыкталган жалпы маалыматтар.

Модел - реалдуу түзүлүштүн, процесстин, концепциянын окшош көрүнүшү, чагылышы. Реалдуу чындыктын ойдогу, кагаздагы, буюмдагы чагылышы.

Айзирек Гадаева

ИКАЯЛАР ТОПТОМУ

Индей жана чегиртке

Кээ бир адамдар эмне үчүн маанилүү нерселерди байкабай калары тууралуу акылман икая.

Америкалык индей адам досу менен Нью-Йорктун борборунда баратышкан.

Чак түш. Шаар ичи кымкуут, көчөдө толтура эл, машинелер ары-бери тынбай агылат. Транспорттордун күрүлдөгү, алардын сигналдары жана да башка үндөр абаны толтуруп, аарынын уюгу сыяктуу күүлдөп турду. Аңгыча эле индей токтой калып, тыңшады.

— Чегиртке чырылдап жатат.

Досу таң кала түштү:

— Эмне дейсиң? Эй, кудайды карасаңчы. Ушунча ызы-чуудан кайдагы чегирткенин үнүн угуп жатасың! Жөн эле кулагыңа ошондой угулса керек да.

— Жок, чын эле уктум, — деди тигил.

Ал бир аз тыңшап турду да, көчөнүн жээгинде цементтен жасалган челекте өсүп турган бадал сыяктуу өсүмдүктөрдү карай басты. Эңкейип, өсүмдүктүн түбүндө жүргөн чегирткени тапты. Досу таң калды.

— Шумдук! — деди ал. — Кулагың укмуштай угат экен!

— Жок, — деди индей. — Менин кулагымдын элдикинен эч айырмасы жок. Маселе кимдин эмнени уккусу келгенинде.

— Мындай болушу мүмкүн эмес! — дейт анда досу. — Мен канча аракет кылсам да, мындай ызы-чуудан сага бир нерсе көрсөтөйүн.

— Ал чөнтөгүнөн бир нече майда тыйын алып чыкты да, жөө адамдар үчүн жасалган кара жолго ыргытты.

Көчөдө дагы эле баштагыдай күрү-гүү болуп турса да, алар жыйырма кадам ары бара жаткан бир нече адам шыңгыраган тыйындын үнү чыкканда, менден түшкөн жокпу дегенсип, жалт карашкандарын байкашты.

— Көрдүңбү, мен эмне жөнүндө айтканымды? — деп сурады индей досунан. — Бардыгы сага эмне маанилүү, ошого жараша болот.

Келесоо жөнүндө

Келесоо келе жатса, ага жолдон жети акылман жолугуп калат.

Алардан келесоо минтип сурайт:

— Кандайча акылман адамсыздар! Мендей келесоого түшүндүрүп койгулачы, жашоонун мааниси эмнеде?

Бир акылман токтоп ага жашоонун маани-маңызын түшүндүрө баштады.

Алты акылман андан ары жолун улантты.

Жолдо эки келесоо калды...

Өз мүмкүнчүлүктөрүңүздү сиздин билимиңизди баалабаган адамдарга корото бербейсиз, а келесоолор менен анын деңгээлине түшүп, бир нерсени талашуунун да кереги жок. Сөздү угар жерге айт, сууну сиңер жерге төк.

Тандоо тууралуу

Кожоюну кызматчысына жүз сом берип, базардан балык алып келип кууруп беришин буйрук кылат.

Кызматчы кожоюндун айтканын аткарат, бирок байкабай бузулуп кеткен балык сатып алган экен. Сасып кеткен балыкты кууруп келип, кожоюндун алдына койгондо, ал ачуулангып кызматчысын жазаламакчы болот.

Ал кызматчысына мындай дейт:

— Бул балыкты азыр өзүң жейсиң, болбосо камчы менен жүз жолу балак алам, таяк жегиң келбесе, жүз сомду ордуна коёсуң. Кана эмесе, үчөөнүн бирин тандап ал.

— Мен балыкты жейм, — дейт кызматчы.

Ал жей баштайт, бирок бир аз жеген соң жүрөгү айланып, окшуй баштайт.

— Жей албайт экенмин, балак эле алыңыз, — дейт.

Элүүгө жакын камчы жегенде, жону канталап, ооруга чыдабай калганда жалынат.

— Токтомуңуз, бай болгур! Акчаңызды төлөп берейин.

Бир иш кыларда жакшылап ойлонуп, жети өлчөп бир кес. Ойлонбой жасап алып, орто жолдон артка кайтпа. Ойлойбой жасап, онтолоп ооруба.

Өнүгүп-өс, келесоолор менен сөз талашпа да, туура жолду тандоого үйрөн!

Кимге жардам берүү керек?

Бир жолу акылман адам өз шакирттери менен сапар тартып келаткан эле. Жолдон алар бир дыйкандын өзүзү орго түшүп кетип, аны чыгара албай убараланып жатканын көрүштү. Өгүздү аңдан сууруп чыгыш бир адамдын колунан келбейт болчу. Ошентсе да дыйкан жан талашып аракет кылып жаткан экен. Акылман шакирттерине баш ийкеп койду эле, алар жабылып барып өгүздү алеки заматта аңдан сууруп алышты. Дыйкан кубанып, алкышын жаадырды.

Бир топтон кийин кайрадан өгүзүн аңга түшүрүп, аңдын кырында ыйлап олтурган дыйканды көрүштү. Шакирттери акылманды карашты эле, ал эч нерсе көрбөгөн кишидей унчукпай өтүп кетти.

Таң калган шакирттери ага суроо узатышты:

— Устат, эмне үчүн бир дыйканга жардам берип, эми ошондой эле абалда калган экинчи дыйканга жардам бербей өтүп кеттик?

— Эмне ага ыйлаганга жардам берелиби? — деп жооп берди акылман.

Сенин ишиңди сен үчүн эч ким жасабайт, айрыкча өзүң эч нерсе жасагың келбесе. Жардам алыш үчүн ошол багытта өз аракетин болуш керек, болбосо ал жардам эмес эле, жалкоолонуп жатып алган бекер башка айланат. Жардам берер алдында адамдын аракетин караш керек. Өзүңө жардам кылгысы келбеген адамга эч качан жардам кыла албайсың.

Изденгиле. Өскүлө. Өз көйгөйлөрүңөрдү чечүүгө болгон күч-аракетиңерди жумшагыла.

Которгон: Абийрбек АБЫКАЕВ

Булак: Рухеш

Поэзия

АТАКЕМЕ

*Кадам таштап, жаш чырпыктан бутакка,
 Бойго жетип, он жетиге толупмун.
 Алуу үчүн илим мендей куракта,
 Окуу жайдын бир студенти болупмун.*

*Ээ, атаке, учтум мына уядан,
 Актоо үчүн мээнеттиңиз өсөлөп.
 Сөздү тандап, Ыр жаратам сыядаң,
 Эргүүм келип, акындыкка жетелеп.*

*Ээ, атаке, кечир мендей кызыңды,
 Тентектигиң, сөз укпаган кездерим.
 Жан апамдай укчу өлең сырымды,
 Кучагыңда ыйлаганым өстөдүм.*

*Ээ, атаке, асылысыз адамдын,
 Боорукерсиз, жүрөгүндө кири жок.
 Мындай терең түпкүрүнө санаамдын,
 Жайгашкандын өзүңүздөй бири жок.*

*Ээ, атаке, билим сурап баратам,
 Окуймун деп, эсепсиз көп китептин.
 Дагы далай ийгиликти жаратам,
 Даяр турам, түрүп алып билекти.*

*Ээ, атаке, бактылуумун көңүлдө,
 Ата болдуң, эне болдуң биз үчүн.
 Эми мага кезек келди өмүрдө,
 Окуймун да, иштеймин да сиз үчүн.*

Куламжанова Аниель

ЫР ИЗДЕЙМ

*Ойлор келип башка нечен түрлөгөн,
 Жеткире албайм жөнөкөй бир тил менен.
 Башка тура акындыктын ар жагы,
 Баары эле баркын, баасын билбеген.*

*Түрккө турбай түйшөлгөнүм түнөрүп,
 Ыр табалбай жүрөм жолдо күүлөнүп.
 Кыйын тура баскандан да кыл менен,
 Ыр жаратуу окурмандар сүйөрлүк.*

Жунус Асеков

Kuten

*Барактадым,
 Такыр алыо кетпедим.
 Керек дедим,
 Эски сыртын... беттерин.
 Колумдагы жалгыз ушул китептен
 Сенде бар ээ?
 аны кийин өстөдүм.*

*Өзүң мага ачып берген барактан,
 башка бетке өтө албадым,
 өтпөдүм...*

*А сенчи? Окудуңбу?
 Балким мени өстөдиң...*

Айзирек Гадаева

Филолог кыз

*Сен жалгызсың, сендей сулуу жок дегди,
 Филолог кыз - сезимдердин доктору,
 Күйбөсө да ортодогу отубуз,
 Күйүп турат жүрөктөрдүн чоктору.*

*Сен жалгызсың, жалгыз жансың дүйнөдө,
 Эрким жетпейт, ачык сени сүйгөнгө,
 Билбегенге бир жөн гана филолог
 Бүтүн аалам, бир дүйнөсүң билгенге.*

*Күзгүмдөйсүң сенден керем өзүмдү,
 Ыр курасам сенден табам сөзүмдү
 Сен деп уктап, сени эстеп ойгонуп,
 Карегиме кадап алгам көзүңдү.*

*Сенден келип, сенден кетип жүрөт дем,
 Күн уялткан ак жүзүңдөн бир өпсөм,
 Биз көчөдө кол кармашып жүрбөйбүз,
 Бар болгону сүйлөшөбүз жүрөктөн.*

*Балкып турган бактыңа бөлөнөм,
 Башымды ийип ийиниңе жөлөнөм,
 Биз жашайбыз сүйүү менен түбөлүк,
 Биздин сүйүү бүткөн күнү мен өлөм.*

Жоомарт Акбаров

“Нур” ОшМУнун студенттеринин
 коомдук-маданий гезитинин
 журналдык тиркемеси

Башкы редактору:
 САМАТУЛЛА
 МАМАТКАРЫ УУЛУ

Редактордун орун басары:
 Айзирек Гадаева

Редакциялык кеңеш:

А. Айтманбетов
 Т. Алдакулов
 М. Ниязалиев
 З. Нуралиева
 М. Маматжанов
 Д. Бектемир уулу

Редакциялык топ:

Канайым Акназарова
 Бийгелди Апжапаров
 Майрам Шарип кызы
 Айжаңыл Нурмамат кызы
 Айжамал Асланбек кызы
 Элимира Асилбек кызы

Фото кабарчы:
 Р. Максумов

Кол жазмалар, фото-сүрөттөр кайра кайтарылбайт жана кат жүзүндө жооп берилбейт. Жарыяланган материалдар редакциянын толук көз карашын билдирбейт. Макалалардагы фактылар үчүн авторлор өздерү жооптуу. Гезит редакциянын компьютер борборунда терилип, даярдалды. Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинен каттоодон өткөн күбөлүктүн №106

Банктагы реквизиттер:

ИНН 00207199610017
 р-с. 703802401
 «РСК-Банк» Ош филиалы
 Ош шаары БИК 129039
Редакциянын дареги:
 Ош шаары, В. Ленин көчөсү 331,
 ОшМУнун башкы имараты,
 219-каана.
 Тел.: +996 707 647 902